

Stad uit haar balans

Tot voor enkele jaren stond op de Zeedijk te Stad aan 't Haringvliet de weegbrug met het weeghuisje. Vele jaren was dit het economisch middelpunt van Stad, maar in 1990 verdween de weegbrug uit het havenbeeld van dit havenstadje.

Tot eind vorige eeuw was het gewoon om de afgevoerde landbouwprodukten op bascules te wegen. Zo werden suikerbieten per mand en aardappelen per mud gewogen. Dit kostte veel tijd en mankracht en was bovendien minder nauwkeurig als wanneer de karrevracht in zijn geheel werd gewogen. In 1893 kreeg J. Vis Czn. uit Sommelsdijk opdracht van het gemeentebestuur om een zogenaamde 'fairbank' met bijbehorend weeghuisje op de Zeedijk op te richten. Deze weegbrug werkte volgens het systeem 'Massee'.

In de vergadering van 29 juni 1893 werd door de gemeenteraad de Verordening op de invordering van de belasting, genaamd 'weegloon' vastgesteld. Deze verordening luidde:

Artikel 1

De invordering der weegloonen zal geschieden door een daartoe vanwege de Gemeente aangestelden weger.

Artikel 2

Ieder, die van de weegbrug wenscht gebruik te maken, zal zich vervoegen bij den weger en verplicht, voor iedere maal dat gewogen wordt, aan hem te betalen, het bij het heffingsbesluit bepaalde weegloon. Door den weger zal een weegbriefje worden afgegeven uit een register met strook, vermeldende het bruto, tarra en netto gewicht en de soort van de gewogen goederen of voorwerpen.

Zeedijk met links de weegbrug ca. 1920.

In dezelfde raadsvergadering werd ook het heffingsbesluit vastgesteld:

„Deze belasting is verschuldigd door personen, die van de weegbrug der Gemeente gebruik maken. De betaling van het weegloon geschiedt overeenkomstig onderstaand tarief.

1. Voor suikerbieten, beetwortelen, peen en pulp van iedere 1000 kilogram of gedeelten daarvan....10 cent
2. Voor stroo; hooi en dergelijke artikelen, van iedere 100 kilogrammen of gedeelten daarvan....1½ cent
3. Voor granen, aardappelen en andere zakgoederen per hectoliter of gedeelten daarvan..... 1 cent

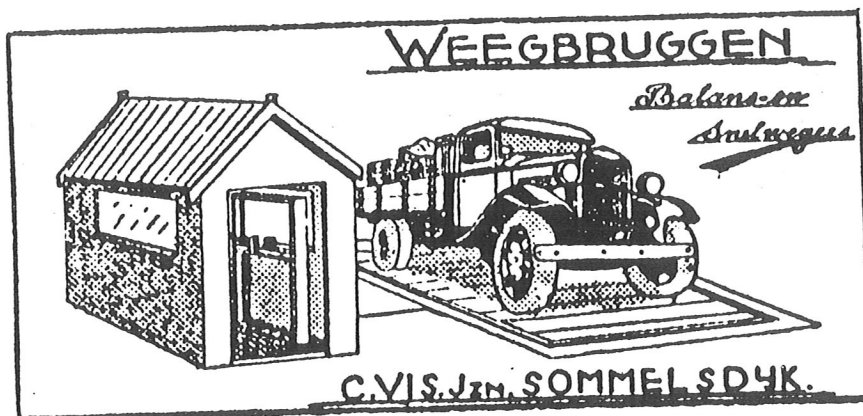
5. Voor paarden en runderen per stuk25 cent
6. Voor kalveren, schapen, varkens en ander klein vee per stuk20 cent
7. Voor andere goederen of voorwerpen dan de bovengenoemden per 100 kilogrammen of gedeelten daarvan 5 cent

In de loop der jaren zijn deze bedragen herhaalde malen aangepast.

Rond de eeuwwisseling nam de teelt van suikerbieten grote vormen aan. De Stadse commissionairs in landbouwprodukten werden steeds aktiever en de weegbrug werd het hart van Stad.

Dr. J. L. Braber noemt in zijn historische waardevolle boekwerkje 'Stad aan 't Haringvliet zoals het was' de weegbrug: 'de financiële kurk waarop de gemeente dreef' en dat is eigenlijk wel zo, alleen dient de haven dan in een adem genoemd te worden, want vooral toen het vrachtautovoer toenam en er nog geen brug was, verschepte men hier gewassen uit geheel Oost-Flakkee. De haven van Stad aan 't Haringvliet lag namelijk gunstig ten opzichte van Rotterdam. Met name in het najaar liep het kleine weeghuisje tegen de avond met met landbouwers, die bij weegmeester Smits kwamen informeren hoeveel kilo suikerbieten ze die dag hadden geleverd.

's Winters verwarmde men het weeghuisje door een klein kolenkacheltje. De verlichting geschiedde door een petroleumlamp, die in 1912 werd vervangen door een gaslamp.

Artikel 3

De Gemeente-ontvanger en politiebemannen zijn verplicht te waken tegen overtreding dezer verordening.

4. Voor uien per 66 kilogram of gedeelten daarvan..... 1 cent

Weegbrug kort voor de sloop.

In 1931 bouwde men een nieuw weeghuisje. Op de gevelsteen stond te lezen: „Eerste steen gelegd den 7 juli 1931 door J. v. d. Boogert, gem. ontv.“. De weegbruginstallatie werd in 1949 vernieuwd. De kosten voor het maken van een gewapend betonnen put voor de nieuwe 40 ton's weegbrug beliep ruim f 3000,-. De weegbruginstallatie, geleverd door C. Vis Jzn. uit Sommelsdijk, kostten f 8500,-. Voor het realiseren van voorgenoemde put was toestemming nodig van het bestuur van de polder 'De Oude Stad', hetgeen werd verkregen onder de voorwaarden, dat „indien ooit of te immer de put, of de gehele weegbrug, geheel of gedeeltelijk in de weg mocht staan bij eventuele reparatie, herstel, verbetering of vernieuwing van de sluis, zal het in de weg staande gedeelte of de gehele weegbrug, op kosten der gemeente moeten wijken, zodanig dat de werkzaamheden aan de sluis ongehinderd en zonder extra kosten voor de polder kunnen worden uitgevoerd, terwijl na beëindiging van de werkzaamheden aan de sluis het eventuele herstel van put en weegbrug ten laste der gemeente komt” en „alle schaden en nadelen die door de bouw en aanwezigheid van de put en de weegbrug, ooit of te immer aan de sluis mochten ontstaan, zijn voor rekening der gemeente en zullen door de gemeente moeten worden vergoed en betaald”.

De weegbrug zou nog geruime tijd haar diensten voor de gemeente bewijzen, maar aan het eind van de jaren zestig wilde het gemeentebestuur van Middelharnis de Stadse en Sommelsdijkse weegbrug opheffen, daar de exploitatie beider bruggen een financieel negatief plaatje gaf. Deze bedragen zouden nog verder kelderne, omdat met ingang van de bietencampagne van 1967 er geen suikerbieten meer vanuit de Stadse en Sommelsdijkse haven zouden worden verscheept.

Dit voorstel kreeg in de raadsvergadering van 7 september 1967 geen warm onthaal, en het voorstel werd teruggenomen; het college van Burgemeester en Wethouders moest hun huiswerk maar eens overdoen. Een jaar later werd de raad voorgesteld om de weegbruggen van Middelharnis en Stad aan 't Haringvliet op te heffen. De raad besloot echter alleen de Middelharnisse weegbrug op te heffen; de weegbrug van Stad kreeg dus nog enkele jaren respijt.

De exploitatie van de weegbrug van Sommelsdijk is enige jaren later in particuliere handen overgegaan.

In 1973 moest de gemeenteraad voor de derde maal een oordeel over de weegbrug van Stad vellen. Ditmaal besloot men de weegbrug op te heffen, maar het bedrijfsleven kwam hiertegen in opstand en verzocht het voorstel terug te nemen; maar tevergeefs.

In hetzelfde verzoekschrift verzocht men, indien de gemeenteraad toch tot opheffing mocht besluiten, om de weegbrug over te nemen; aldus geschiedde. Vanaf 1974 werd de weegbrug verhuurd aan Fa. J. M. van Reijen & Zn. te Achthuizen, daarna van 1978 t/m 1989 aan de heer Peekstok te Stad aan 't Haringvliet.

De directe aanleiding tot opzegging van de huur is het feit, dat de weegbrug per 1 januari 1990 opnieuw geijkt zou moeten worden. Voordat aan de ijkvoorschriften zou zijn voldaan, hadden erg veel onderhoudswerkzaamheden verricht moeten worden en de kosten bleken nogal hoog te zijn. De gemeente, die geen enkel belang meer had bij de instandhouding van de weegbrug, besloot tot amovering over te gaan, mede omdat het wegdek ter plaatse nodig hersteld moest worden. Kosten f 17.500,-. Stad was uitgebalanceerd.